

Εμπορία Ανθρώπων: μία διαχρονική διαπολιτισμική μορφή δουλείας

Δρ Στυλιανή Γ. Λέτσιου

Περίληψη

Το παρόν άρθρο μελετάει την Εμπορία Ανθρώπων ως μία σύγχρονη αλλά συνάμα διαχρονική μορφή δουλείας. Πρόκειται για ένα από τα πιο ειδεχθή εγκλήματα στην ιστορία της ανθρώπινης ύπαρξης, ωστόσο, η αντιμετώπισή του παραμένει εξαιρετικά δύσκολη ακόμα και σήμερα. Σε αυτό το πλαίσιο, λοιπόν, μελετώνται οι μορφές της εκμετάλλευσης και εμπορίας ανθρώπων, τα συνήθη χαρακτηριστικά των θυμάτων, το προφίλ των θυτών-διακινητών, οι διεθνείς εκτάσεις του, καθώς και οι προσπάθειες που έχουν γίνει για την εξάλειψη του εγκλήματος αυτού. Επιπροσθέτως, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην περίπτωση των προσφύγων ως η πιο ευάλωτη κοινωνική ομάδα, καθώς η ψυχική και σωματική τους κατάσταση τους καθιστά ως εύκολα θύματα των εμπόρων ανθρώπων. Τέλος, η μελέτη ολοκληρώνεται με τις πραγματικές -συγκλονιστικές- ιστορίες γυναικών, οι οποίες υπήρξαν εγκλωβισμένες στα δίχτυα τέτοιων κυκλωμάτων, αλλά κατάφεραν και απέδρασαν.

Λέξεις-Κλειδιά: εμπορία ανθρώπων, θύματα, διακινητές, δουλεία, ανθρώπινα δικαιώματα

Human Trafficking: a diachronic form of slavery

Dr Styliani G. Letsiou

Abstract

The present article studies Human Trafficking as a modern, but simultaneously diachronic form of slavery. Although it is one of the most hideous crimes in the history of human existence, the fight against it still remains extremely hard even today. In this context, therefore, I focus on the forms of human exploitation and trafficking, the usual characteristics of the victims, the profile of the traffickers and the international dimensions, as well as the efforts made to combat this crime. In addition, special reference is made to the case of refugees as the most vulnerable social group, since both their mental and physical condition makes them easy victims of human traffickers. Finally, the study concludes with real stories of women who have been trapped in such criminal nets, but succeeded to escape.

Keywords: human trafficking, victims, traffickers, slavery, human rights

Εισαγωγή

Η Εμπορία Ανθρώπων, ή αλλιώς ευρύτερα γνωστή ως *Human Trafficking*, αποτελεί μία διαχρονική μορφή δουλείας η οποία υφίσταται από την αρχαιότητα, συνεχίζεται μέχρι και σήμερα και, όπως όλα αποδεικνύουν, δυστυχώς, θα συνεχίσει να απασχολεί την ανθρωπότητα για ακόμα μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, ίσως και για πάντα. Πρόκειται για την υποταγή και εκμετάλλευση ανθρώπων, οι οποίοι βρίσκονται σε εξαιρετικά ευάλωτες συνθήκες ζωής μεγάλης ανάγκης, ανεξαρτήτου ηλικίας, φύλου, κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης.

Πιο συγκεκριμένα, η εκμετάλλευση και η παράνομη εμπορία και διακίνηση ανθρώπων αποτελεί ένα από τα πιο ειδηχθή εγκλήματα στην ιστορία της ανθρώπινης ύπαρξης, καθώς σήμερα θεωρείται ως το τρίτο, σε σειρά, μεγαλύτερο έγκλημα στον κόσμο, μετά το εμπόριο όπλων και ναρκωτικών.¹

Επίσης, σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση του εν λόγω εγκλήματος, καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη, διότι είναι ελάχιστες οι φορές που επιτυγχάνεται η σύλληψη των διακινητών από την αστυνομία, και ως εκ τούτου, σπανίως έρχονται αντιμετώπι με τη δικαιοσύνη.² Αυτή η δυσκολία έγκειται στο πολύ καλά οργανωμένο σύστημα εμπορίας της ανθρώπινης σάρκας διεθνώς.³

Παρά ταύτα, σήμερα, η διερεύνηση του προβλήματος αυτού διευκολύνεται από την εξέλιξη της τεχνολογίας, του διαδικτύου, καθώς και την παρουσία των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών (ΜΚΟ), διότι πρόκειται για ένα πρόβλημα που απασχολεί την παγκόσμια κοινότητα και δεν περιορίζεται σε τοπική εμβέλεια.

Το παρόν άρθρο αφορμάται από τη σύγχρονη πραγματικότητα και τις ολοένα και μεγαλύτερες διαστάσεις που λαμβάνει το φαινόμενο της παράνομης εμπορίας ανθρώπων. Προς τούτο, διέρχεται μέσα από το σχετικό θεωρητικό, κυρίαρχο κοινωνικό και ισχύον νομικό πλαίσιο, ενώ θεμελιώνεται μεθοδολογικά στη διεξαγωγή προσωπικών, διαδοχικών, μη δομημένων συνεντεύξεων με νεαρές γυναίκες, οι οποίες υπήρξαν θύματα εμπορίας ανθρώπων. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν με τη συμβολή της μη κερδοσκοπικής οργάνωσης A21, η οποία κινητοποιείται για τη διάσωση, αποκατάσταση και διάσωση γυναικών θυμάτων της παράνομης εμπορίας ανθρώπων.

Τι είναι η Εμπορία Ανθρώπων;

Η εμπορία ανθρώπων ορίζεται ως η παράνομη διακίνηση, μεταφορά, στρατολόγηση, ή/και στέγαση ατόμων, τα οποία, παρά ή/και με τη θέληση τους, έφυγαν από τον τόπο μόνιμης διαμονής τους, με σκοπό να ταξιδέψουν εντός ή εκτός εθνικών συνόρων, είτε για λόγους εργασίας, συμπεριλαμβανομένης και της παιδικής εργασίας, είτε για λόγους πορνείας είτε για εμπόριο οργάνων.

¹ http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=217&Itemid=215&lang=

² <http://www.hopespot.gr/>

³ Hyland, Agbontaen-Eghafona & Cockayne, 2017.

Είναι ένα καθόλα βάνουσο και βάρβαρο έγκλημα διαρκούς καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.⁴

Η διαμόρφωση του ορισμού της εμπορίας ανθρώπων εξελίχθηκε σημαντικά στο πέρασμα των χρόνων και μόλις πρόσφατα έλαβε σαφέστερη μορφή. Αρχικά, η πρώτη διεθνής σύμβαση, η οποία υπογράφηκε το 1904,⁵ αφορούσε, κυρίως, το εμπόριο λευκής σαρκός και, κατ' επέκταση, την καταπολέμηση του προβλήματος στο πλαίσιο της παράνομης εμπορίας και διακίνησης λευκών γυναικών. Εν τούτοις, σταδιακά, η σύμβαση αυτή επεκτάθηκε και στην εμπορία παιδιών και ανδρών, συμπεριλαμβάνοντας επίσης και κάθε άλλου είδους εκμετάλλευση.

Με το πέρασμα των χρόνων, την κορύφωση της αποικιοκρατίας, την ανάπτυξη της νεωτερικότητας και την αύξηση των μεταναστεύσεων και του αριθμού των προσφύγων, ιδιαίτερα έπειτα από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, η ανάγκη για νέες διεθνείς συμβάσεις που να εσωκλείουν και να αναλύουν καλύτερα το εύρος του φαινομένου, άρχισε να γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική, με αποτέλεσμα την υπογραφή τριών συνθηκών, όπως είναι η Διεθνής Σύμβαση για την καταστολή της διακίνησης γυναικών και παιδιών (1904),⁶ η Διεθνής Σύμβαση για τη δουλεία (1926),⁷ και η Διεθνής Σύμβαση για την καταστολή διακίνησης ενήλικων γυναικών (1933).⁸

Ωστόσο, ενώ δεν υφίσταται κάποιος περιεκτικός και σαφής νομικός ορισμός, ουσιαστικά, η εμπορία ανθρώπων αποτελεί την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την εκμετάλλευση ανθρώπων, ενηλίκων και παιδιών, η οποία στοχεύει στο οικονομικό κέρδος.⁹

Μορφές Εκμετάλλευσης

Οι πιο συνήθεις μορφές εκμετάλλευσης σήμερα είναι η σεξουαλική και η εργασιακή εκμετάλλευση, καθώς και η εμπορία οργάνων και η εμπορία παιδιών, αντίστοιχα.¹⁰

Αναλυτικότερα, λοιπόν, σε ό,τι αφορά τη σεξουαλική εκμετάλλευση ή αλλιώς κοινά γνωστή ως *sex trafficking*, είναι η πιο διαδεδομένη μορφή σύγχρονης δουλείας, όπως αποδεικνύεται αφενός από τα επίσημα στοιχεία της αστυνομίας, αλλά και από τις γυναίκες που συμμετείχαν στην παρούσα μικρής κλίμακας έρευνα. Πρόκειται για την εξαπάτηση - νεαρών κυρίως - γυναικών από διακινητές, οι οποίοι τις εξαναγκάζουν σε σεξουαλικές πράξεις. Αρχικά, τις εντοπίζουν, τις δαλεάζουν με διάφορα ψέματα, τεχνάσματα και υποσχέσεις για ένα καλύτερο μέλλον, ενώ στη συνέχεια, τις παγιδεύουν, αποσπώντας τους όλα τα προσωπικά και ταξιδιωτικά έγγραφα. Σε δεύτερο στάδιο, τις φυλακίζουν σε απομονωμένες τοποθεσίες, όπου τις βασανίζουν τόσο σωματικά όσο και ψυχολογικά για μεγάλο χρονικό διάστημα, ενώ συνάμα τους χορηγούν ισχυρές ναρκωτικές ουσίες, έως ότου εξαντληθούν και,

⁴ Αμπατζή, 2008.

⁵ International Convention for the Suppression of the White Slave Traffic, 1 LNTS83 (1904).

⁶ Ο. π.

⁷ Σύμβαση κατά της Δουλείας, 60 ENTS 153, 1926· Μπουρλογιάννη-Βράιλα & Πετρούλα, 2002: 253.

⁸ Διεθνής Σύμβαση περί Καταστολής της Σωματεμπορίας των Ενηλίκων Γυναικών, 150 LNTS 431, 1933· Τσαγγλάνου, 2001: 20-21.

⁹ Kara, 2010: 27-28.

¹⁰ Efrat, 2016.

εν τέλει, «αποδεχτούν» την νέα τους ζωή και αρχίσουν να εκπορνεύονται δίχως σημαντικές αντιστάσεις.¹¹ Είναι ένα σαφές εξαιρετικά οργανωμένο σύστημα, το οποίο μπορεί να αποφέρει κέρδος που αγγίζει το ποσό των 22 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως.¹²

Η εργασιακή εκμετάλλευση αποτελεί μία ακόμη μορφή σύγχρονης δουλείας ατόμων που εξαναγκάζονται να εργαστούν, κάτω από ένα καθεστώς αιχμαλωσίας με ελάχιστες ή/και καθόλου οικονομικές απολαβές. Σε πολλές περιπτώσεις, τα θύματα ζουν και εργάζονται στον ίδιο χώρο και δεν γίνεται καμία διάκριση βάσει φύλου ή/και ηλικίας. Επιπλέον, στο πλαίσιο της εργασιακής εκμετάλλευσης, παρατηρείται και η κατηγορία της «μισθωμένης δουλείας», στην οποία εντάσσονται τα άτομα που αναγκάζονται να εργάζονται χωρίς αμοιβή για μία χρονική περίοδο, προκειμένου να εξοφλήσουν ένα χρέος σε έναν εργοδότη.

Αναφορικά με την εμπορία ανθρώπινων οργάνων, είναι μία σχετικά νέα μορφή εκμετάλλευσης, η οποία λαμβάνει ολοένα και μεγαλύτερες διαστάσεις, εξαιτίας της αδυναμίας του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας να ικανοποιήσει τις ανάγκες όλων των ασθενών που αναμένουν να υποβληθούν σε μεταμόσχευση κάποιου οργάνου.¹³

Ακόμα, η εμπορία παιδιών θεμελιώνεται στην εύκολη παραπλάνηση παιδιών από διακινητές με διάφορα ανταλλάγματα, στοχεύοντας στο να τα εκμεταλλευτούν εργασιακά, σεξουαλικά, αλλά και για την εμπορία των σωματικών τους οργάνων. Επιπροσθέτως, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις εμπορίας παιδιών με στόχο την εμπλοκή τους σε ένοπλες συρράξεις και πολέμους, ιδίως στις χώρες της Μέσης Ανατολής και της αφρικανικής ηπείρου και, βέβαια, όχι μόνο σε αυτές.¹⁴

Άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπινης σάρκας που εντοπίζονται στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετίζονται με την εξαναγκαστική επαιτεία, την εξαναγκαστική εγκληματικότητα, δηλαδή την κλοπή, την απάτη, την παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών, καθώς και τον εξαναγκασμό για τη σύναψη γάμων, προκειμένου να παράσχουν νομικό δικαίωμα διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών.¹⁵

Πλην τούτων, όμως, σε αντίθεση με τους λόγους που συνδέουν την εμπορία ανθρώπων με την ασφάλεια, την εγκληματικότητα, και δη το οργανωμένο έγκλημα και την ηθική, η ανθρωπολογία προσεγγίζει το εν λόγω φαινόμενο μέσα από ένα άλλο πρίσμα, όπως είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα και η μετανάστευση.¹⁶ Πιο αναλυτικά ως προς αυτό, η αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων ως παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου δίνει προτεραιότητα στα δικαιώματα των γυναικών και των άλλων θυμάτων ως βασικό μέσο για την καταπολέμηση και εξάλειψη του φαινομένου. Μάλιστα, η συντριπτική προτεραιότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προωθούνται από τις οργανώσεις που ασχολούνται με τη σωματεμπορία, στόχο έχουν να αποτρέψουν ή να σταματήσουν την

¹¹ Miller-Perrin & Wurtele, 2017.

¹² http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=217&Itemid=215&lang και <http://www.hopespot.gr/>.

¹³ Efrat, ό.π.

¹⁴ UNODC, 2017.

¹⁵ Campana & Varese, 2016.

¹⁶ Davies, 2009: 36-44.

παραβίαση αυτών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε σχέση με την αντιληπτή βία. Παρ' όλα αυτά, είναι μείζονος σημασίας για να γίνει απόλυτα κατανοητό πλέον πως τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων δεν έχουν ανάγκη μονάχα από ασφαλή καταφύγια και κλινικές εξοπλισμένες και στελεχωμένες κατάλληλα για να προσφέρουν ιατρική και ψυχολογική θεραπεία, αλλά από έναν ειλικρινή σεβασμό -δίχως προκαταλήψεις- των ανθρώπινων δικαιωμάτων τους.

Σε ό,τι αφορά την εμπορία ανθρώπων ως πρόβλημα που σχετίζεται με τη μετανάστευση, μετατρέπεται συχνά σε ένα ρατσιστικό φαινόμενο που χρησιμοποιεί την εθνικότητα και το φύλο για να χαρακτηρίσει ορισμένες γυναίκες ως αδύναμες και την κινητικότητά τους ως φορέα εγκληματικής ενέργειας. Αντιθέτως, η εμπορία ανθρώπων ως πρόβλημα μετανάστευσης θα μπορούσε να μετριάσει από την αλλαγή των πολιτικών μετανάστευσης, προκειμένου να γίνει πιο προσιτή και προσβάσιμη, δεδομένου ότι αν οι γυναίκες θα μπορούσαν να μετακινούνται δίχως να χρειάζεται να καταφύγουν σε διακινητές, τότε θα ήταν λιγότερο πιθανό να παγιδευτούν κατά τη διάρκεια της μετανάστευσής τους.¹⁷

Χαρακτηριστικά θυμάτων

Οι άνθρωποι που πέφτουν θύματα εμπορίας και εκμετάλλευσης, δεν ανήκουν σε κάποια ειδική κατηγορία με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, αλλά πρόκειται για άτομα κάθε ηλικίας, χρώματος, φύλου, καταβολών, μορφωτικού επιπέδου και κοινωνικής τάξης. Ωστόσο, το βασικό κοινό χαρακτηριστικό που καθιστά τα άτομα αυτά ως θύματα, είναι η ανάγκη ή/και η εύρεσή τους σε πολύ ευάλωτη θέση.¹⁸

Πιο συγκεκριμένα, λοιπόν, το μεγαλύτερο ποσοστό θυμάτων προέρχεται από χώρες που αντιμετωπίζουν πολλά οικονομικά προβλήματα και συνεχείς κοινωνικές αναταραχές, καθώς οι περισσότεροι κάτοικοι των κρατών αυτών προσπαθούν να βρουν τρόπους για να βελτιώσουν τη ζωή τους και, κυρίως, να θέσουν τις βάσεις για ένα καλύτερο μέλλον. Επιπρόσθετα, ένα εξίσου μεγάλο ποσοστό προέρχεται από περιπτώσεις - κυρίως σε ασιατικές και αφρικανικές χώρες - όπου τα θύματα πωλούνται από τις ίδιες τους τις οικογένειες για λίγα χρήματα ή ακόμα και επειδή πείθονται από τους διακινητές πως τα άτομα αυτά θα αποκτήσουν όλα τα εφόδια για μία καλύτερη ζωή.

Παρά ταύτα, οι διακινητές συνηθίζουν να προσεγγίζουν άτομα μικρότερης ηλικίας, καθώς είναι πιο εύκολο να εξαπατηθούν, ενώ η αύξηση των προσφυγικών ροών των τελευταίων ετών έχει επίσης συμβάλει στην αύξηση του φαινομένου της εμπορίας ατόμων. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι το γεγονός ότι πολλοί διακινητές υπόσχονται σε πρόσφυγες και μετανάστες, αντίστοιχα, τη διάσχιση των συνόρων και την ασφαλή άφιξη στην επιθυμητή χώρα προορισμού και εν συνεχεία, τους πείθουν ότι τους χρωστάνε χρήματα, δίχως να τους αφήνουν να φύγουν μέχρι να τους εξοφλήσουν το χρέος τους

¹⁷ Davies, ό. π.: 42-44.

¹⁸ Kara, 2017.

και, τοιουτοτρόπως, τα άτομα αυτά εισέρχονται σε ένα καθεστώς αιχμαλωσίας και εκμετάλλευσης, το οποίο, όμως, δεν αντιλαμβάνονται εγκαίρως παρά πολύ αργότερα.¹⁹

Προφίλ Διακινητών

Από την άλλη πλευρά, σε ό,τι αφορά τα άτομα που εμπλέκονται στο σύστημα διακίνησης, εμπορίας και εκμετάλλευσης άλλων ανθρώπων, αποτελούν άτομα υπεράνω υποψίας, όπως, άλλωστε, ισχυρίζονται τα ίδια τα θύματα. Ένας διακινητής ενδεχομένως να είναι ένας άνθρωπος, ο οποίος ζει σε μία καλή γειτονιά, έχει ένα αρκετά καλό μορφωτικό επίπεδο, ασκεί ένα επιφανές επάγγελμα, όπως αυτό του δικηγόρου, του γιατρού, του αστυνομικού, έχει εξασφαλίσει ένα εξαιρετο και καθόλα σεβαστό κοινωνικό προφίλ, ενώ συνάμα έχει μεριμνήσει για την προσωπική του προστασία.

Παρά ταύτα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Europol²⁰ τα μέλη των εν λόγω εγκληματικών κυκλωμάτων είναι κυρίως άντρες, με εξαίρεση τις χώρες της αφρικανικής ηπείρου, όπως η Νιγηρία, όπου εκεί το ανθρώπινο εμπόριο οργανώνεται, ως επί το πλείστον, από γυναίκες.

Το Εμπόριο Ανθρώπινης Σαρκός διεθνώς

Η εμπορία ατόμων σε αριθμούς παγκοσμίως, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναλύεται σε «27.000.000 σύγχρονους δούλους, 20.900.000 θύματα αναγκαστικής εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, 14.200.000 θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης σε τομείς, όπως οι αγροτικές καλλιέργειες, οι κατασκευές, η οικιακή εργασία και η βιομηχανική παραγωγή, 4.500.000 θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, 5.500.000 παιδιά θύματα εμπορίας για σεξουαλική εκμετάλλευση ή μαύρη εργασία». Επιπρόσθετα, μέχρι σήμερα έχουν καταμετρηθεί 127 χώρες προέλευσης θυμάτων σεξουαλικής εμπορίας και 137 χώρες προορισμού. Μάλιστα, τρόμο προκαλεί το γεγονός πως μονάχα για το έτος 2013 έχουν αναγνωριστεί τουλάχιστον 40.000 θύματα.²¹

Επιπλέον, βάσει των ίδιων ερευνών που χρηματοδοτούνται από τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,²² διαπιστώθηκε πως, σε παγκόσμια κλίμακα, κάθε τρία δευτερόλεπτα, κάποιος γίνεται θύμα εμπορίας και εκμετάλλευσης άλλων ανθρώπων, ενώ μονάχα το 1% των θυμάτων καταφέρνουν να ξεφύγουν από αυτήν την κατάσταση και να σωθούν.

Είναι γεγονός ότι τα άτομα που εγκλωβίζονται σε ένα τέτοιο κύκλωμα εκμετάλλευσης, έπειτα από χρόνια μπορεί να αναλάβουν τα ίδια τον ρόλο του θύτη-διακινητή, ενώ εξαιρετικά σύνηθες φαινόμενο είναι το παράδοξο «Σύνδρομο της Στοκχόλμης», δηλαδή της ανάπτυξης ερωτικών συναισθημάτων των θυμάτων για τον διακινητή τους.²³

¹⁹ European Migration Network, 2014· Shelley, 2014.

²⁰ Europol, 2016.

²¹ <http://stoptrafficking.gr/el/>.

²² Βλέπε, επίσης, <http://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking>.

²³ Hopper, 2017.

Αξιοσημείωτες είναι, επίσης, οι στρατηγικές των κυκλωμάτων, ούτως ώστε να προστατεύουν τις ενέργειές τους, όπως είναι οι περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες τα θύματα διατηρούν ορισμένες προσωπικές ελευθερίες, επικοινωνούν με την οικογένειά τους, ενώ εισπράττουν μία υποτυπώδη χρηματική αμοιβή για τις υπηρεσίες που προσφέρουν, τα οποία, ωστόσο, χρησιμοποιούν για να αγοράσουν ναρκωτικά και να εξασφαλίσουν τη δόση τους. Επιπλέον, οι διακινητές δεν δίνουν μεγάλη σημασία, εάν κάποιος άτομο καταφέρει να διαφύγει, επειδή δεν θέλουν να διακινδυνέψουν να συλληφθούν από την αστυνομία ή/και να εμπλακούν σε κάποια δικαστική διαμάχη. Άλλωστε, είναι εξαιρετικά εύκολο για τους ίδιους να προβούν σε αντικαταστάσεις θυμάτων, καθώς όλο το ενδιαφέρον τους εστιάζεται στο κέρδος και μόνο.²⁴

Καθίσταται σαφές πως η εμπορία σαρκός βρίσκεται παντού.²⁵ Στην Ασία, τα περισσότερα θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης κατάγονται από τις Φιλιππίνες, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό θυμάτων εργασιακής εκμετάλλευσης προέρχεται από την Ταϊλάνδη. Είναι γνωστή, άλλωστε, η περίπτωση ενός εκ των μεγαλύτερων πορνείων του κόσμου, του Daulatdia, στο Μπαγκλαντές.²⁶ Εκεί, απασχολούνται περισσότερες από 1.500 γυναίκες και μικρά κορίτσια, τα οποία πουλούν ερωτικές υπηρεσίες σε αναρίθμητους άντρες που καταφτάνουν στην περιοχή από όλων των κόσμους καθημερινώς, σε συνδυασμό πάντοτε με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών.

Σε ό,τι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Europol,²⁷ το 70% τόσο των θυμάτων όσο και των θυτών υπόπτων εντός των κρατών-μελών της Ένωσης, είναι Ευρωπαίοι πολίτες, οι οποίοι, ενδεχομένως, έχουν την ίδια εθνική καταγωγή, ασπάζονται τις ίδιες αξίες, ήθη και έθιμα ή/και συνδέονται με δεσμούς συγγένειας. Ακόμα, η Αυστρία αποτελεί μία εκ των σημαντικότερων χωρών διέλευσης θυμάτων, κυρίως όσα προέρχονται από κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, ενώ η Ιταλία, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι χώρες εισόδου για θύματα από μη Ευρωπαϊκά κράτη. Στην Ελλάδα, υπολογίζεται ότι περίπου 200.000 άτομα κρατούνται παράνομα.

Πιο συγκεκριμένα, στην Ελλάδα, κυρίως από τη δεκαετία του 1990 κι έπειτα, διευκολύνεται η έξαρση του φαινομένου, καθώς η χώρα υποδέχεται καθημερινά πλέον έναν εξαιρετικά μεγάλο αριθμό προσφύγων και παράνομων μεταναστών. Μάλιστα, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία παλαιότερων ερευνών, στα θύματα της εμπορίας ανθρώπων συμπεριλαμβάνονται και άντρες²⁸, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών θυμάτων κατάγονται από χώρες, όπως είναι η Ρωσία, η Βουλγαρία, η Ρουμανία, καθώς από και χώρες της Αφρικής.

Ωστόσο, αξιοσημείωτη περίπτωση είναι αυτή της Σουηδίας, όπου το κοινοβούλιο, ήδη από το 1999, έχει προβεί στην ποινικοποίηση της αγοράς σεξουαλικών υπηρεσιών. Η φιλοσοφία της εν λόγω απόφασης έγκειται στην προσπάθεια του κράτους να μειώσει τη ζήτηση της πορνείας, ούτως ώστε να

²⁴ UNODC, ό.π..

²⁵ Rudolph & Schneider, 2017.

²⁶ Silverstone & Tait, 2016.

²⁷ Europol, ό.π.

²⁸ http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2016_Global_Report_on_Trafficking_in_Persons.pdf

συμβάλει στην ταυτόχρονη μείωση του αριθμού των εκπορνευμένων γυναικών ή/και αντρών. Η μέγιστη ποινή ανέρχεται σε φυλάκιση ενός έτους, ενώ, ανάλογα με την περίπτωση, υφίσταται και μία σχετική διαβάθμιση των ποινών που επιβάλλονται.²⁹ Παρά ταύτα, η προσφορά πορνείας δεν απαγορεύεται. Επιπλέον, το 2009, η Νορβηγία και η Ισλανδία τροποποίησαν εξίσου ανάλογα την εθνική τους νομοθεσία, θεσπίζοντας νομικές κυρώσεις σε όλους όσους αγοράζουν σεξουαλικές υπηρεσίες.³⁰

Χαρακτηριστικό είναι το κάτωθι απόσπασμα της σουηδικής νομοθεσίας, σε ελληνική μετάφραση, το οποίο ορίζει τον «καταναλωτή σεξουαλικών υπηρεσιών»:

Θα μπορούσε να είναι ο γείτονάς σου, ακόμα και ο καλύτερος φίλος σου. Ή ίσως είναι συνάδελφος στη δουλειά ή κάποιος που μίλησες σε ένα πάρτι το προηγούμενο Σαββατοκύριακο. Φαίνεται να ζει μία κανονική ζωή - είναι παντρεμένος, έχει παιδιά, μία καλή δουλειά - με άλλα λόγια, είναι ένας συνηθισμένος τύπος. Αλλά όμως αγοράζει σεξουαλικές υπηρεσίες και συνεπώς στηρίζει την αγορά της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την πορνεία και την εμπορία ανθρώπων. Και σύμφωνα με τον Σουηδικό νόμο είναι εγκληματίας.³¹

Πρόκειται για ένα μείζονος σοβαρότητας πρόβλημα, λοιπόν, διότι, ακόμα και αν τα θύματα καταφέρουν να δραπετευθούν από τους διακινητές τους, πρέπει να αποδείξουν πως πράγματι υπήρξαν θύματα και να «προδώσουν» τους διακινητές τους, προκειμένου να προστατευτούν, αλλά δίχως την παροχή ενός σαφούς ασύλου. Αυτό γίνεται καλύτερα κατανοητό, εάν ληφθεί υπόψη πως, εάν τα θύματα δεν φιλοξενηθούν σε ένα προστατευόμενο σπίτι ή/και όταν βγουν από αυτό, αφενός παύουν να είναι προστατευμένα, ενώ πολλές γυναίκες αναγκάζονται να επιστρέψουν στην πορνεία, καθώς - συνήθως - δεν έχουν άλλο τρόπο για να επιβιώσουν. Ωστόσο, όπως ήδη αναφέρθηκε, η πορνεία είναι ένα φαινόμενο που υπάρχει και θα συνεχίσει να υφίσταται για όσο καιρό θα υπάρχει και η αντίστοιχη ζήτηση, ενώ το γεγονός πως η πορνεία αναγνωρίζεται πλέον ως ένα επάγγελμα με κατοχυρωμένα δικαιώματα, αποκλείει τις γυναίκες και τα άτομα για να διατηρούν το *status* των θυμάτων της σεξουαλικής εμπορίας ανθρώπων.³²

Η σκληρή πραγματικότητα των προσφύγων

Τα τελευταία χρόνια, από το 2011 κι έπειτα, η απότομη αύξηση των προσφυγικών ροών εξαιτίας του βάνουσου πολέμου στη Συρία, της πολιτικής αστάθειας στο Νότιο Σουδάν, των μαζικών εκτελέσεων, των συστηματικών βιασμών, της διαρκούς καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ιράκ και τη Νιγηρία, της ανθρωπιστικής κρίσης στην Υεμένη και την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (CAR), αλλά και των δυσκολιών της ζωής κάτω από καταπιεστικά καθεστώτα, όπως είναι η δικτατορία στην

²⁹ Ekberg, 2004.

³⁰ Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Ισότητας Φύλων, 2015.

³¹ <http://www.isotita.gr/ενήμερωτική-έκθεση-για-τη-σουηδική-vo/>

³² Andrijašević, 2007.

Ερυθραία, κατέστησε τους ανθρώπους αυτούς ως την πλέον ευάλωτη ομάδα που εύκολα υποτάσσεται στη δύναμη των διακινητών ανθρώπινης σάρκας.³³

Οι πρόσφυγες είναι ήδη ψυχολογικά και σωματικά εξουθενωμένοι, οπότε, μόλις φτάσουν σε μία χώρα της Ευρώπης, όπως στην Ελλάδα, προσπαθούν να έρθουν σε επικοινωνία με τις κρατικές αρχές, για να μπορέσουν να ζητήσουν άσυλο, άδεια παραμονής και να αποκτήσουν το συντομότερο δυνατόν τα επίσημα έγγραφα, για να έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν νομίμως την πορεία τους προς τη χώρα που αποτελεί τον επιθυμητό τελικό προορισμό τους.³⁴

Οι διακινητές, λοιπόν, προσεγγίζουν τους πρόσφυγες και τους υπόσχονται ότι θα τους βοηθήσουν να αποκτήσουν άμεσα τα επίσημα έγγραφα που αναζητούν, ενώ, τελικά, καταλήγουν να τους εκμεταλλεύονται, τους εκδίδουν ψεύτικα έγγραφα, τους χορηγούν ναρκωτικές ουσίες, και τους δημιουργούν την ψευδή εικόνα ότι θα έπρεπε να νιώθουν υπόχρεοι απέναντι τους, καθώς θα τους «βοηθήσουν» να διασχίσουν επιτυχώς τα σύνορα. Βέβαια, και σε αυτήν την περίπτωση, τα παιδιά αποτελούν τον ευκολότερο στόχο.³⁵

Επιπροσθέτως, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, όταν ένας πρόσφυγας καταφέρνει να διαφύγει από τον θύτη του και απευθύνεται στην τοπική αστυνομία, οι αστυνομικοί προσπερνούν το γεγονός ότι πρόκειται για ένα θύμα σωματεμπορίας και αναγνωρίζουν μόνο το ότι αποτελεί ένα άτομο που διέσχισε τα εθνικά τους σύνορα με παράνομο τρόπο, με αποτέλεσμα είτε να τους απελαύνουν ή να τους οδηγούν στη φυλακή.³⁶

Η δράση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

Ιδιαίτερη και καθοριστική δράση στον τομέα της καταπολέμησης του εγκλήματος της εμπορίας των ανθρώπων είναι και η δράση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, η συμβολή των οποίων είναι εξαιρετικά σημαντική τόσο στην καταπολέμηση του εγκλήματος όσο και στη δίωξη των εγκληματιών.

Ειδικότερα, μία από τις σπουδαιότερες οργανώσεις σήμερα, είναι η A21³⁷. Πρόκειται για μία μη κυβερνητική οργάνωση η οποία εστιάζει στην προστασία των θυμάτων, καθώς και στην ποινική δίωξη των ενόχων. Η δράση της είναι παγκόσμιας εμβέλειας και έχει καταφέρει να ενημερώσει, αλλά και να διασώσει, γυναίκες και παιδιά σε όλο τον κόσμο. Επίσης, δημιουργεί προγράμματα αποκατάστασης για τα θύματα τα οποία και προστατεύει νομικά.

Στην Ελλάδα, με το θέμα του εμπορίου της ανθρώπινης σάρκας έχουν ακόμη ασχοληθεί το Κέντρο Μέρμινας Οικογένειας και Παιδιού (ΚΜΟΠ) και το Κέντρο Προάσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΚΕΠΑΔ).

³³ Mandić, 2017· McDonald, 2017.

³⁴ Ventrella, 2017.

³⁵ Townsend, 2016.

³⁶ Rankin, 2016.

³⁷ <https://www.a21.org/content/greece/gnqxx4?permcode=gnqxx4>

Επιπρόσθετα, μείζονος σημασίας οργανισμός στην καταπολέμηση του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων είναι η Διεθνής Αμνηστία, μία ανεξάρτητη παγκόσμια οργάνωση, η οποία ιδρύθηκε το 1961 και υποστηρίζεται αποκλειστικά και μόνο από δωρεές. Βασικός στόχος της Διεθνούς Αμνηστίας είναι η προάσπιση και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,³⁸ ενώ ταυτόχρονα ασκεί πιέσεις σε πολλές κυβερνήσεις, προκειμένου να ληφθούν πιο ισχυρά και άμεσα σχετικά μέτρα.

Παρατηρείται, λοιπόν, πως οι δράσεις που πραγματοποιούνται από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις εξακολουθούν να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την καταπολέμηση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων είτε μέσω της ενημέρωσης και της εκπαίδευσης είτε και μέσα από άμεσες παρεμβάσεις.

Προσωπικές μαρτυρίες θυμάτων³⁹

Οι τρομακτικές διαστάσεις του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων επιβεβαιώνονται και μέσα από τις ίδιες τις προσωπικές ιστορίες θυμάτων, όπως αυτές περιγράφονται παρακάτω. Πρόκειται για τα ευρήματα των προσωπικών, διαδοχικών, μη-δομημένων συνεντεύξεων και ανοιχτών συζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν στα γραφεία της μη κυβερνητικής οργάνωσης A21 στη Θεσσαλονίκη. Η πρόσβαση στην A21 για τη διεξαγωγή της έρευνας ήταν εξαιρετικά δύσκολη. Ωστόσο, ο στόχος επετεύχθη, έπειτα από την πρόσκληση αντιπροσώπων της A21 για να παραβρεθούν στο Πανεπιστήμιο «Μακεδονία», ούτως ώστε να ενημερώσουν τους φοιτητές σχετικά με τη δράση τους στα πλαίσια της διδασκαλίας του μαθήματος «Πρόσφυγες, Μετανάστες, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Ανθρωπιστική Κρίση: Παγκόσμιες και Τοπικές Πρακτικές», το οποίο διδάσκεται από την ίδια την ερευνήτρια και συγγραφέα του παρόντος άρθρου.

Πιο συγκεκριμένα, ως προς τη διαδικασία των συνεντεύξεων, το κυρίαρχο κλίμα στα γραφεία της A21 ήταν αρκετά αμήχανο τόσο κατά την πρώτη επαφή όσο και στη συνέχεια, εξαιτίας αφενός της αμηχανίας της ερευνήτριας αλλά και της καχυποψίας, της ανασφάλειας και του φόβου των γυναικών. Οι συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν, κυρίως, στην ελληνική γλώσσα, ενώ υπήρξαν στιγμές που χρειάστηκε η επικοινωνία να γίνει στη ρωσική ή/και την αγγλική γλώσσα. Επιπροσθέτως, τηρήθηκαν όλες οι αρχές του ερευνητικού κώδικα ηθικής και δεοντολογίας, αν και τα μικρά ονόματα που αναφέρονται, είναι όντως τα πραγματικά, καθώς επιτράπηκε από τις ίδιες τις γυναίκες. Ακόμα, σημαντικό για να αναφερθεί είναι πως παρακάτω έπεται η περιγραφή και όχι η αυτούσια μεταφορά των λόγων τους.

³⁸ <https://www.amnesty.gr/>

³⁹ Μη-δομημένες προσωπικές συνεντεύξεις στα γραφεία της A21 στη Θεσσαλονίκη (2018).

Η ιστορία της Άννας

Η Άννα αποτελεί μία ακόμα περίπτωση θύματος σεξουαλικής εκμετάλλευσης, η οποία, ωστόσο, κατάφερε να διασωθεί και να βρει υποστήριξη από την Α21 στη Θεσσαλονίκη. Πιο συγκεκριμένα, η Άννα κατάγεται από ένα μικρό χωριό της Βουλγαρίας, όπου έπεσε θύμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης σε νεαρή ηλικία, όπως χαρακτηριστικά εξομολογείται στα γραφεία της οργάνωσης. Η ξαδέρφη της είχε έναν γνωστό, ο οποίος υποσχέθηκε στα δύο κορίτσια να βρουν εργασία στην Ελλάδα. Όταν τα δύο κορίτσια κατέφτασαν στην Ελλάδα, αποκαλύφθηκε η πραγματική πρόθεση του διακινητή τους, ο οποίος τις κλείδωσε μέσα σε ένα μικρό δωμάτιο, όπου και παρέμειναν κλειδωμένες, δίχως να έχουν τη δυνατότητα να ξεφύγουν. Παράλληλα, είχε εγκαταστήσει κάμερες στους χώρους αυτούς, ούτως ώστε να μπορεί να τις παρακολουθεί και να τις ελέγχει αδιάκοπα. Κάθε βράδυ, ο διακινητής τις οδηγούσε σε ένα νυχτερινό μπαρ της Θεσσαλονίκης, στο οποίο τις ανάγκαζε να φοράνε ελάχιστα ρούχα, να χαμογελάνε στους πελάτες και να εκδίδονται. Τα βράδια τους περνούσαν βασανιστικά με ερωτικές συνεντεύσεις με πολλούς άντρες-πελάτες για περίπου τέσσερα χρόνια. Ένα βράδυ, ωστόσο, η Άννα κατάφερε να διαφύγει της προσοχής του προαγωγού της, δραπέτευσε και σύντομα αναζήτησε τη βοήθεια της Α21, για να σώσει τόσο την ξαδέρφη της όσο και άλλες «φυλακισμένες» γυναίκες από το κύκλωμα αυτό.

Η ιστορία της Μαρίας

Η Μαρία κατάγεται από το Κίεβο της Ουκρανίας, όπου ζούσε με την οικογένειά της. Η φτώχεια, όμως, την ανάγκασε σε ηλικία μόλις 16 ετών να αναζητήσει εργασία μέσα από τις αγγελίες που είχαν δημοσιευτεί σε περιοδικά και εφημερίδες. Τελικά, η ίδια βρέθηκε στην Τουρκία, όπου υποτίθεται πως θα εργαζόταν σε ένα ξενοδοχείο της Κωνσταντινούπολης. Όταν έφτασε εκεί, της ζήτησαν από την υποδοχή του ξενοδοχείου να παραδώσει τα προσωπικά και ταξιδιωτικά της έγγραφα. Παρά ταύτα, όταν μπήκε μέσα στο δωμάτιο, όπου θα διέμενε, εισέβαλαν αμέσως άντρες ντυμένοι με αστυνομικές στολές, οι οποίοι την κακοποίησαν και τη βίασαν δίχως έλεος. Έτσι, λοιπόν, βρέθηκε στην Ελλάδα, όπου την εξανάγκαζαν να εκδίδεται και να προσφέρει σεξουαλικές υπηρεσίες σε πάνω από σαράντα περίπου άντρες ημερησίως. Και η Μαρία βρήκε καταφύγιο στα γραφεία της Α21 της Θεσσαλονίκης, από όπου της παρασχέθηκαν δωρεάν ιατρική περίθαλψη, στέγη και νομική κάλυψη.

Η ιστορία της Αννίτας

Η Αννίτα δεν είχε έρθει ποτέ σε επαφή με άντρα. Αποφάσισε σε ηλικία 19 ετών να εργαστεί ως καθαρίστρια σε ένα ξενοδοχείο, όπου της εξήγησαν ότι έπρεπε να εξυπηρετεί τους πελάτες της με πολλούς και διάφορους τρόπους. Στο άκουσμα της περιγραφής της δουλειάς, η Αννίτα προσπάθησε να τρέξει και να φύγει από τον χώρο αυτό. Τέσσερις, όμως, γυναίκες την έπιασαν και την έδεσαν σε ένα κρεβάτι. Αμέσως μετά, τρεις άντρες εισέβαλαν μέσα στο δωμάτιο. Έπειτα από τη βίαιη συμπεριφορά των αντρών αυτών εναντίον της, η ίδια άρχισε να φωνάζει και να κλαίει. Οι γυναίκες

θύτες της έλεγαν να σταματήσει να κλαίει, καθώς δεν υπήρχε κανένας τρόπος για να ξεφύγει πλέον. Αυτό ήταν μόνο η αρχή.

Η Αννίτα προσπαθούσε να μην το βάλει κάτω και να παλέψει για τη ζωή που ονειρευόταν. Η εν λόγω συμπεριφορά της, ωστόσο, οδήγησε τους θύτες της σε ακόμα πιο βίαιες πράξεις εναντίον της, καθώς την βίαζαν καθημερινά και την άφηναν κλειδωμένη σε ένα μικρό και χωρίς παράθυρα δωμάτιο επί τρία χρόνια. Και η Αννίτα, όπως και η Μαρία, ήταν υποχρεωμένη να εξυπηρετεί σαράντα άντρες περίπου ημερησίως. Για να καταφέρει να αντέξει αυτόν τον τρόπο ζωής, η ίδια κατέφευγε στην υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ. Τελικά, με το πέρασμα των χρόνων, η Αννίτα είχε ήδη αποκτήσει τρία παιδιά δίχως να γνωρίζει ποιοι ήταν οι βιολογικοί τους πατέρες.

Εν τούτοις, τα τρία αυτά παιδιά ήταν που της έδιναν τη δύναμη να αντέχει και να συνεχίζει να ζει. Η ημέρα της ελευθερίας της άργησε πολλά χρόνια, αλλά έφτασε, όταν μία μέρα έλαβε την απόφαση να τολμήσει και να αναζητήσει βοήθεια τόσο από την Α21 όσο και από την εκκλησία. Η Αννίτα κατάφερε να ξεπεράσει τους φόβους της και να θέσει έτσι τις βάσεις για ένα καλύτερο παρόν και μέλλον για εκείνη και τα παιδιά της.

Η ιστορία μιας μητέρας από την Καβάλα

Η συνέντευξη αυτή πραγματοποιήθηκε με μία γυναίκα, η οποία δεν ήθελε να αποκαλύψει το μικρό της όνομα, επισημαίνοντας, ωστόσο, πως η ίδια είναι μητέρα ενός αγοριού και κατάγεται από την Καβάλα. Όπως εξομολογήθηκε, είχε πέσει θύμα εμπορίας ανθρώπων, όταν αναζητούσε εργασία μέσα από το διαδίκτυο.

Όλα ξεκίνησαν, όταν η ίδια βρήκε μία απασχόληση μέσα από μία αγγελία. Στην αγγελία αυτή, ο επιχειρηματίας δημοσίευσε ότι διατηρούσε ένα μικρό κατάλυμα με εστιατόριο στην ευρύτερη περιοχή της Αχαΐας, ενώ σημείωνε πως παρείχε συνάμα διαμονή, και πολύ καλό μεροκάματο. Η 32 ετών μητέρα εντυπωσιάστηκε από όλα όσα προσέφερε ο συγκεκριμένος επιχειρηματίας και δίχως δεύτερη σκέψη, επικοινωνήσε μαζί του. Ωστόσο, το σοβαρότερο λάθος της ήταν πως του εξομολογήθηκε πως είχε τεράστια ανάγκη από δουλειά και χρήματα καθώς και πως βρισκόταν σε απόγνωση εξαιτίας του οικονομικού της αδιεξόδου. Επιπρόσθετα, μάλιστα, του δήλωσε ότι έχει ένα παιδί υπό την προστασία της και ο επιχειρηματίας φάνηκε αρκετά πρόθυμος για να την βοηθήσει και σε αυτό το θέμα.

Δυστυχώς, όμως, όταν η νεαρή μητέρα έφτασε εκεί, ήρθε αντιμέτωπη με έναν αληθινό εφιάλτη, καθώς ο «επιχειρηματίας» μαζί με τρεις άλλους άντρες κλείδωσαν τόσο την ίδια όσο και το παιδί της σε μία μικρή καλύβα, στην οποία, υπό εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες, συμβίωναν μαζί με άλλες αλλοδαπές εκδιδόμενες γυναίκες, ενώ απαγορευόταν να βγουν έξω από αυτήν.

Η ίδια αναγκάστηκε να εργαστεί για πολύ καιρό ως ιερόδουλη μέχρι και τη στιγμή εκείνη που κατάφερε να βρει τον τρόπο για να δραπετεύσει από εκεί, επιτυγχάνοντας να σώσει και το παιδί της. Βρήκαν προσωρινό καταφύγιο στην Α21, ενώ στη συνέχεια εγκαταστάθηκαν σε ένα χωριό έξω από

την Καβάλα, όπου, όπως σημειώνει, βρήκε την ανθρωπιά και τη φροντίδα που αναζητούσε τόσο καιρό.

Η ιστορία της Μαρίας Μ.

Η Μαρία Μ. γεννήθηκε και μεγάλωσε σε ένα χωριό της Μολδαβίας, όπου ζούσε μαζί με την οικογένεια της κάτω από εξαιρετικά άσχημες συνθήκες φτώχειας και στερήσεων ακόμα και των βασικών αγαθών. Η Μαρία Μ. ήρθε στην Ελλάδα, όταν μία γνωστή της, της μίλησε για τον Βασίλη, ο οποίος ήθελε να την προσλάβει για να καθαρίζει το σπίτι του και να προσέχει το παιδί του. Τότε ξεκίνησε και το πραγματικό μαρτύριο της Μαρίας Μ. Ο Βασίλης την φυλάκισε σε ένα υπόγειο σε μία περιοχή της Αθήνας, όπου ζούσε υπό άθλιες συνθήκες μαζί με άλλες Μολδαβές γυναίκες, ενώ τη βίαζε επί δέκα ημέρες ανελέητα.

Η κατάσταση που βίωνε εκεί, ήταν δραματική, καθώς ερχόταν σε σεξουαλική επαφή μαζί με άλλους άντρες, δίχως να μπορεί να αντιδράσει, καθώς ο Βασίλης την απειλούσε και την εκβίαζε με μαχαίρι, καλώδια και άλλα μέσα που τραυμάτιζαν το σώμα της, ούτως ώστε να μην έχει τη δύναμη για να δραπετεύσει από το υπόγειο που ήταν φυλακισμένη. Παρά ταύτα, έπειτα από τρία χρόνια πραγματικής δουλειάς, η Μαρία Μ. κατάφερε να δραπετεύσει.

Επίλογος

Στη σημερινή εποχή της λιτότητας, η ανθρώπινη αξία έχει υποβιβαστεί και τα δικαιώματα των ανθρώπων τείνουν να παραγκωνίζονται ολοένα και περισσότερο. Η «αδιαφορία» των κοινωνιών σε συνδυασμό με τα υψηλά επίπεδα οργάνωσης των κυκλωμάτων των διακινητών, έχουν οδηγήσει στην έξαρση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπινης σάρκας είτε μέσω της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, της εργασιακής εκμετάλλευσης ή/και της εμπορίας οργάνων και όχι μόνο. Η αξία της γενετήσιας αξιοπρέπειας εξευτελίζεται με τον σκληρότερο τρόπο, ενώ η αδυναμία αντιμετώπισης του φαινομένου έγκειται κυρίως στο γεγονός ότι οι εγκληματίες δεν τιμωρούνται, αποκομίζοντας τεράστια κέρδη. Η κοινωνία σιωπά, εθελουφλώντας, τα θύματα συνήθως αγνοούν τα δικαιώματά τους, η αστυνομία αδυνατεί να τα προστατεύσει και το έγκλημα εξαπλώνεται.

Συμπερασματικά, λοιπόν, λαμβάνοντας υπόψη τις διαστάσεις του εγκληματικού αυτού φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, όπως αυτές αποτυπώθηκαν παραπάνω τόσο μέσα από το θεωρητικό, κοινωνικό και ισχύον νομικό πλαίσιο όσο και μέσα από τις ίδιες τις μαρτυρίες των γυναικών που συμμετείχαν στην εν λόγω ερευνητική προσπάθεια, σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε να κατηγορηθεί κανείς για κινδυνολογία, εάν υποστηρίξει πως αναμένονται δυσμενέστερες καταστάσεις μελλοντικά. Οι τρέχουσες τάσεις στη σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση αναμένεται να αυξηθούν, ενώ η προσφυγική κρίση θα συμβάλλει ακόμα περισσότερο στην ανάπτυξη της εμπορίας ανθρώπων. Για να αντιμετωπιστεί ή, έστω, για να μειωθούν τα εν λόγω ποσοστά και να αποτραπούν οι μελλοντικές αρνητικές προσδοκίες, θα πρέπει σαφώς να κινητοποιηθεί ολόκληρη η

διεθνής κοινωνία, τόσο μέσω της σωστής ενημέρωσης στα σχολεία αλλά και με την αφύπνιση όλων των πολιτών μέσα από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, τον έντυπο τύπο, τη διοργάνωση ημερίδων και πολλά άλλα επίσης.

Βιβλιογραφία

- Αμπατζή, Α. (2008). *Προσεγγίζοντας το Φαινόμενο του Trafficking*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ).
- Andrijasevic, R. (2007). Beautiful dead bodies: gender, migration and representation in anti-trafficking campaigns. *Feminist Review*, 86(1), 24-44.
- Blanco, D. V. (2016). Ending Human Trafficking: A Stakeholder's Challenge. *Social Transformations: Journal of the Global South*, 4/5(2/1), 79-120.
- Campana, P., & Varese, F. (2016). Exploitation in human trafficking and smuggling. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 22(1), σσ. 89-105.
- Davies, J. (2009). *My name is not Natasha. How Albanian Women in France use trafficking to overcome social exclusion (1998–2001)*. Amsterdam University Press, Amsterdam: IMISCOE Dissertations.
- Διεθνής Σύμβαση περί Καταστολής της Σωματεμπορίας των Ενηλίκων Γυναικών, 150 LNTS 431 (1933).
- Efrat, A. (2016). Global efforts against human trafficking: The misguided conflation of sex, labor, and organ trafficking. *International Studies Perspectives*, 17(1), 34-54.
- Ekberg, G. (2004). The Swedish law that prohibits the purchase of sexual services: Best practices for prevention of prostitution and trafficking in human beings. *Violence against women*, 10(10), 1187-1218.
- European Council. *Action against Trafficking in Human Beings*. Διαθέσιμο στο: <http://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking> [Προσπελάστηκε στις 9/6/2017].
- European Migration Network (EMN) (2014). *Synthesis Report- Identification of victims of trafficking in human beings in international protection and forced return procedures*. Brussels: European Commission: European Migration Network Study.
- Europol (2016). *Situation report: Trafficking in Human Beings in the EU*. The Hague: Europol SOC Strategic Analysis and Europol's THB team.
- Hopper, E. K. (2017). Trauma-informed psychological assessment of human trafficking survivors. *Women & Therapy*, 40(1-2), 12-30.
- Hyland, K., Agbontaen-Eghafona, K., & Cockayne, J. (2017). *Centre for the Study of Modern Slavery Inaugural International Conference 8-10 February 2017*.
- International Convention for the Suppression of the White Slave Traffic, 1 LNTS83 (1904).
- Kara, S. (2010). *Σεξ Τράφικιν: Στο Άδυτο της Οικονομίας της Σύγχρονης Δουλείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ασβός.
- Kara, S. (2017). Perspectives on Human Trafficking and Modern Forms of Slavery. *Social Inclusion*, 5(2), 1-2.
- Mandić, D. (2017). Trafficking and Syrian refugee smuggling: Evidence from the Balkan route. *Social Inclusion*, 5(2), 28–38.
- McDonald, C. (2017). *Policing the Traffic: The Capacity of Legal Change to Arrest Human Trafficking in the European Union*. *University Honors Program Theses*. 261.

- Miller-Perrin, C., & Wurtele, S. K. (2017). Sex trafficking and the commercial sexual exploitation of children. *Women & Therapy*, 40(1-2), 123-151.
- Μπουρλογιάννη-Βράιλα, Χ. & Πετρουλά, Ε. (2002). *Διεθνείς Συμβάσεις Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που δεσμεύουν την Ελλάδα*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Rankin, J. (2016). Human traffickers 'using migration crisis' to force more people into slavery. *The Guardian*. Διαθέσιμο στο: <https://www.theguardian.com/world/2016/may/19/human-traffickers-using-migration-crisis-to-force-more-people-into-slavery> [Προσπελάστηκε στις 9/6/2017].
- Rudolph, A., & Schneider, F. (2017). International human trafficking: Measuring clandestinity by the structural equation approach. *Social Inclusion*, 5(2), 39–58.
- Shelley, L. (2014, Φεβρουάριος). *Human smuggling and Trafficking into Europe: A comparative perspective*. Washington, DC: Migration Policy Institute.
- Silverstone, T. & Tait, M. (2016). The children trapped in Bangladesh's brothel village – video. *The Guardian*. Διαθέσιμο στο: <https://www.theguardian.com/world/video/2016/may/17/children-trapped-bangladesh-brothel-village-video> [Προσπελάστηκε στις 3/10/2017].
- Σύμβαση κατά της Δουλείας, 60 ENTS 153 (1926).
- Townsend, M. (2016). 10.000 refugee children are missing, says Europol. *The Guardian*. Διαθέσιμο στο: <https://www.theguardian.com/world/2016/jan/30/fears-for-missing-child-refugees> [Προσπελάστηκε στις 9/6/2017].
- Τσακλάγκανου, Γ. (2001). *Η διεθνική σωματεμπορία – Trafficking*. Αθήνα: ΚΕΘΙ.
- UNODC. (2017). *Παγκόσμια Έκθεση του ΟΗΕ για την Εμπορία Ανθρώπων*. Brussels: United Nations. Διαθέσιμο στο: http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=22099&catid=4:latest-news&Itemid=18 [Προσπελάστηκε στις 9/6/2017].
- Ventrella, M. (2017). Identifying victims of human trafficking at hotspots by focusing on people smuggled to Europe. *Social Inclusion*, 5(2), 69–80.
- Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Ισότητας Φύλων (2015). *Ενημερωτική Έκθεση για τη Σουηδική νομοθεσία με θέμα την αντιμετώπιση της πορνείας - ποινικοποίηση του πελάτη*. Διαθέσιμο στο: <http://www.isotita.gr/ενημερωτική-έκθεση-για-τη-σουηδική-νο/> [Προσπελάστηκε στις 9/6/2017].

Χρήσιμες Ιστοσελίδες

- <http://stoptrafficking.gr/el/>
- http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=217&Itemid=215&lang=
- <http://www.hopespot.gr/>
- http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2016_Global_Report_on_Trafficking_in_Persons.pdf
- https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/trafficking-in-human-beings_en
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133700>
- <https://www.a21.org/content/greece/gnqxx4?permcode=gnqxx4>
- <https://www.amnesty.gr/>

Σύντομο Βιογραφικό

Η **Στυλιανή Γ. Λέτσιου** είναι πτυχιούχος του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (Φλώρινα) και κάτοχος δύο μεταπτυχιακών τίτλων, αφενός στην Πολιτική Επιστήμη από το Institut d'Études Politiques de Strasbourg (Université Robert Schuman) και αφετέρου στην Ιστορία και Κοινωνική Ανθρωπολογία από το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου (Μυτιλήνη). Είναι διδάκτωρ Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών στην σύγχρονη Ανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη του Τμήματος ΒΣΑΣ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Μιλά άπταιστα εννέα ξένες γλώσσες (αγγλική, γαλλική, ιταλική, ρωσική, ρουμανική, βουλγαρική, γερμανική, ισπανική και γεωργιανή). Έχει εργαστεί ως ειδική σύμβουλος του Υφυπουργού Υγείας κ. Μ. Μπόλαρη και τα τελευταία χρόνια εργάζεται στον ακαδημαϊκό και ερευνητικό χώρο (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη).

Short CV

Styliani G. Letsiou received her graduate degree from Department of Balkan Studies of the University of Western Macedonia (Florina) as well as two master degrees in Political Science from the Institut d'Études Politiques de Strasbourg (Université Robert Schuman) and in History and Social Anthropology from the Department of Social Anthropology and History of the Aegean University (Mytilene). She obtained a Ph.D. in Economic and Political Studies in Contemporary Eastern and Southeastern Europe from the BSES Department of the University of Macedonia. She speaks fluently nine foreign languages (English, French, Italian, Russian, Romanian, Bulgarian, German, Spanish and Georgian). She has worked as a special advisor to the Vice-Minister of Health, M. Bolaris, and in the last years she has been working in the academic sector and research field (University of Macedonia, Thessaloniki).